

קיבוץ בארות יצחק | תש"ח - תשס"ח

פנחס קופליק

נולד: י"ב תשרי תרפ"ב 14.10.1921

נפא: כ"ו ניסן תש"ג 1.5.1943

בהפצצת אוניית איינזבורג

וְנָתַתִּי לָהֶם
בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי
יָד וְשֵׁם
טוֹב מִבָּנִים וּמִבָּנוֹת
שֵׁם עוֹלָם אֶתֶּן לוֹ
אֲשֶׁר לֹא יִכָּרֵת

ישעיהו נ"ו, ו'

ביום ח' בתמוז תשס"ח, במלאת 60 שנה למערכה על בארות יצחק בנגב, נערך ערב זיכרון המוקדש ל- 22 חללי הקבוצה במלחמת הקוממיות. לקראת יום זה נערכו תחקירים על הנופלים, ע"י 22 צוותים של חברים וילדים. חוברת זו מאגדת חלק מהחומר שנאסף מהארכיונים השונים, מקרובי משפחה ומחברים. בעזרתו למדנו להכיר קצת יותר את אלו שבזכותם קמה מדינתנו.

בהכנת החוברת השתתפו:

תחקיר: אפרת ועזי אלטשולר

עטיפה: נאוה איטלי

גרפיקה איור ועימוד: יפת שדיאל

הקלדה והגהה: עדנה פורת לובושיץ

**ותודה מיוחדת לעמותה להנצחת
הנספים באסון ארינפורה**

בהוקרה, חברי בארות יצחק

ניתן להוריד את החוברות מאתר האינטרנט
www.beerot.co.il יצחק של קיבוץ בארות יצחק

בארות יצחק BEEROT YITZCHAK

קבוצת הפועל המזרחי להתיישבות שתופית בע"מ

דאר בארות יצחק 60905 מל: 03-9371888 בקס: 03-9334991

KIBBUTZ BEEROT YITZCHAK DOAR BEEROT YITZCHAK 60905 ISRAEL

www.beerot.co.il TEL: 972-3-9371888

פנחס קופליק הי"ד

י"ב בתשרי תרפ"ב 14.10.1921

כ"ו בניסן תש"ג 15.1943

יזכור עם ישראל
יזכור היישוב בארץ ישראל
תזכור יעל. 462 את חביריה
אשר ניספו במצולות ים

לזיכרו של

פנהס קופליק ז"ל

ניספה בשעת מלוי תפקידו

ביום ב"ו בניסן תש"ג (1.5.43)

באסון שביעת האונייה ארינפורד.

עם ישראל ישא תמיד את זכר

פנהס אשר נפל במלחמה

נגד הצורר הנאצי.

פנחס קופליק הי"ד

בן פייגה-פני ומשה-דוד. נולד בי"ב בתשרי תרפ"ב (14.10.1921) בקלן שבגרמניה למשפחה מסורתית ולמוד בבית ספר יהודי דתי "יבנה" שבעיר הולדתו. באוקטובר 1938 גורש לפולין, משם עבר להכשרה בביאליסטוק.

בסוף 1940 עלה לארץ ישראל והצטרף לקיבוץ רמת השומרון (בארות יצחק).

ב-1942 במלחמת העולם ה-2 התגייס לצבא הבריטי והוצב לפלוגת התובלה 462. במסגרת זו שירת במצרים ובבירות. בראשית אפריל 1943 היה על האניה "ארינפורה" ששטה עם שיירת אוניות ממצרים למלטה במטרה להשתתף בפלישת בעלות הברית לאירופה.

השיירה נתגלתה והופצצה ע"י מטוסים גרמניים. ביום כ"ו בניסן תש"ג (15.1943) טבעה האניה "ארינפורה" ועמה ירדו למצולות 140 חיילי פלוגת התובלה 462, ביניהם גם פנחס.

בבית הקברות הצבאי שעל הר הרצל בירושלים הוקמה אנדרטה דמויית אנייה - לזכר הנעדרים - ולידה בריכת מים כשבקרקעיתה חקוקים שמות הנפלים.

בין הניספים באוניה זו היה חבר נוסף מהקבוצה - יואב ויטריאול הי"ד.

ת. נ. צ. ב. ה

בשנת תש"ג (1943) בעיצומה של מלחמת העולם השנייה, טובעה ע"י הגרמנים ספינת מלחמה בריטית בשם "ארינפורה". על סיפונה היו חיילי הבריגדה היהודית בצבא הבריטי שהתגייסו למלחמה בצורך הנאצי ושירתו בפלוגת התובלה 462 בין 140 החיילים הישראליים שניספו בטביעת האונייה היה גם פנחס קופליק הי"ד, אותו אנו מזכירים בין חללי מערכות ישראל מקבוצתנו. להלן אנו מביאים מקצת מתולדות חייו הקצרים.

מי היה פנחס קופליק ז"ל?¹

בשנת תשס"ו פגשה רחל הלר בדרך מקרית את יוסף תדמור, תושב הוד השרון, והתברר שהוא אחיו של פנחס קופליק.

בעקבות הפגישה הזאת ראינה יונה ברמן את יוסף, במטרה לשמוע ממנו

מי היה פנחס, שקשר את גורלו עם גורל רמת השומרון ומצא את מותו כחייל בשירות הצבא הבריטי, כשהאוניה בה הפליג טבעה.

בשיחה זו השתתפו גם רחל הלר, יהושע קורן (בן העיר של משפחת קופליק), שהגיע יחד עם פנחס ב - 1941 לרמת השומרון. בראיון מספר יוסף על משפחתו, על פיניה (הוא פנחס אחיו), על משפחתו, מוצאה (גליציה) ואורח חייה בקהילת יהודי קלן - גרמניה. על נדודיו מ - 1938, כשעזב את בית הוריו והצטרף לאחת מהכשרות הבח"ד בגרמניה. על עלייתו ארצה בעלייה בלתי ליגלית ועל שתי פגישותיו עם פיניה בארץ.

¹ הראיון במלואו נמצא בארכיון בארות יצחק

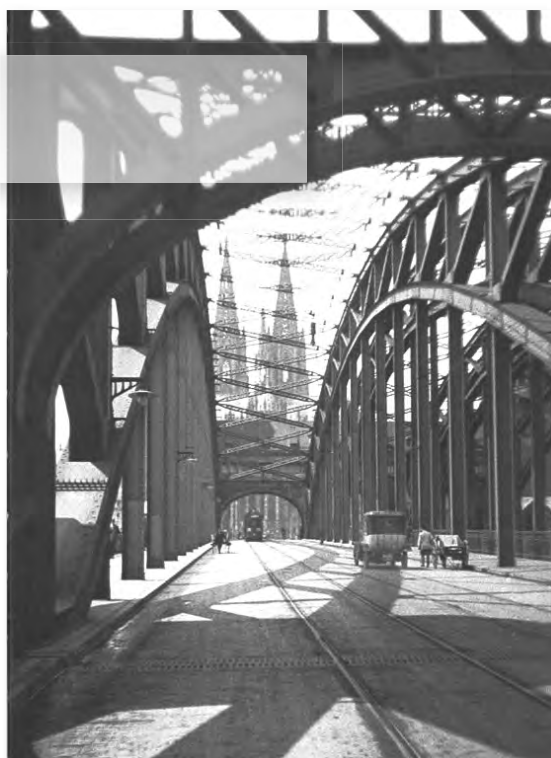

קורות חיים

תולדות המשפחה

נולדתי ב - 16 לאוקטובר 1920, מספר יוסף, ופיניה - ב-14 לאוקטובר 1921, כשנה אחר.

האבא הגיע עוד לפני מלחמת העולם הראשונה לגרמניה. מכיוון שהמלחמה פרצה והם היו אוסטרים הם היו צריכים להתגייס לצבא האוסטרי. והוא היה כבר עם "תנאים", כלומר מאורש. הוא התארש עוד לפני המלחמה, אבל יהודי דתי לא מתחתן בזמן מלחמה אז הם חיכו לאחר המלחמה. ההורים הגיעו

קלן, הקתדרלה והגשר 1930

לקלן לפני מלחמת העולם הראשונה והתחתנו ב - 1919. ב- 1920 נולדתי אני וב - 1921 נולד פיניה. הם לא חיכו הרבה זמן.

אבא שלנו ז"ל נולד ב-1889 בטששין שע"י ז'צ'וב בגליציה. שמו היה משה דוד, בן מלך. היו לו עוד חמישה אחים ואחות אחת. כולם שרתו בזמן מלחמת העולם הראשונה בצבא האוסטרי וחזרו בשלום מהמלחמה ההיא. שואלים למה? כי הסבתא שלנו אמרה תהלים כל היום. כולם חזרו וכולם נישאו ולכולם היו ילדים. למבוגר שביניהם, נחום ליב, היו שש בנות. אחר כך אברהם, הוא היה בצרפת. אחריה היה נפתלי צבי שהיה בברסל, בצ'כסלובקיה. אחריה ברל לייבוש, שהיה בקלן. ופנחס יוסף שגם הוא היה בקלן והיה גר בליטוץ. סבא שלי נתן לכל הילדים שלו שני שמות, חוץ ממני. למה? הוא למד אצל טשינר-רבי. ובזמן המלחמה, כשהתקיפו אותם, סבא שלי נפצע ואיבד את ההכרה. אבל בחלום שלו הופיע הרבי ואמר הבן הראשון יקרא רק יוסף, כי הרבי היה רב-יוסלה. כל אחד באזור הזה בגליציה ידע מי זה רב-יוסלה. לאמא שלנו קראו פייגה, פייגה זיסה. היא נולדה בברוסקה, שגם כן בגליציה.

אבא שלי היה דתי מאד מאד. הם מאד מאד דתיים. בית טיפוסי של "אוסט-יודן" לעומת "הווסט-יודן", פה היו קוראים לנו חרדים. בבית דיברו יידיש,

יהודים חרדים באחפה בסוף המאה הקודמת. (איור)

בבית ספר "הוד דויטש", וברחוב, קלש. זה הדיאלקט שהיה בקלן. בגרמניה בכל מקום יש דיאלקט אחר. ומישהו מאיזור אחר לא יכול להבין את מה שהקלש אומר. זה שפה אחרת לגמרי. מי שמדבר ממש 'קלש' אחר לא יוכל להבין אותו.

כשהיינו ילדים

אחיו האחרים של האבא לא היו כל כך דתיים פרט לאח אחד נוסף פנחס יוסף, שהיה מאד מאד דתי. אני הבן הבכור. אחר כך נולד אחי פיניה ואחר כך היה הרשל שגם הוא נפל במלחמת העולם השנייה. הוא היה טייס באנגליה. פיניה טבע באניה ב- 1 במאי 43. והרשל נפל ב- 20 בדצמבר, גם ב- 1943 והוא קבור בבבלפסט, בנורדון איירלנד כי הוא נפל מעל לנורדון איירלנד. אחריו נולד שולם שהיה יחד עם ההורים בגטו. יש לי אחות הנק, שהיא בסן פרנסיסקו, ויש לי עוד אחות בסן פרנסיסקו, אידה-איטל, והיתה לי עוד אחות אחת, חנהלה, שגם היא נספתה יחד עם ההורים. שבעה ילדים היינו.

אני למשל בתור ילד אסור היה לי ללכת עם שיער בראש. הורידו לי את כל השערות. שלא תהיה חציצה. אסור להניח תפילין על השערות. אז בתור ילד אני כבר הלכתי בלי שערות. הייתי בלונדיני כזה בלי שערות. גלאצה, (קרחת). הבית שלנו היה מאד מאד דתי. לבר מצוה קבלתי גרטל (אבנט) ותפילין. את שקית התפילין אמא עשתה בעצמה. גם לפנחס הייתה בדיוק אותה שקית תפילין, עבודתה של אמא. אני הלכתי עם גרטל. עד היום יש לי גרטל. הוא ודאי לקח אותם לאניה. את שקית התפילין עם כל הצרות. גם כשהייתי חמש וחצי שנה בצבא הבריטי, התפילין תמיד היו אתי, עד היום. התפללנו בארנפלד. היה שם בית כנסת יפה, גדול מאד, ומודרני וחוף מזה היה שטיבל בשביל כל יום. כל בוקר לפני בית הספר אני הלכתי לבית כנסת להתפלל. גם לפני שנהייתי לבר מצווה. לפעמים התפללנו גם אצל הצ'וצר-רב, הוא היה הסנדק שלי.

קורות חיים

פרנסה ואורח חיים

כבכור משבעה ילדים, אם משהו לא היה בסדר בבית, אני הייתי אשם. אני הצטרכתי לצחצח נעליים לכל הילדים. והיו גם מריבות בינינו. יש לי גם כמה זיכרונות מגיל צעיר שלי עם פנחס. למדנו גם בחדר וגם הלכנו לבית ספר, בית ספר יהודי דתי. בית ספר "יבנה". תיכון "יבנה" היה של האורתודוקסיה. ל"יבנה" היה גם בית ספר יסודי אורתודוקסי שהוחזק על ידי העירייה. גם אחי פנחס למד שם, רק שאני למדתי בכיתה אחת והוא בכיתה האחרת. שם היה נהוג ארבע שנים יסודי ואחר כך תיכון. אני זוכר מפיניה, הוא היה גאון בחשבון. אני הייתי חלש מאד בבית הספר והוא היה ממש גאון. שאלו אותו משהו והוא ענה ממש על המקום. וגם הוא התעניין בכדורגל. אני לא. אני עד היום לא מתעניין בכדורגל. הוא ידע את כל הקבוצות. זה מה שעניין אותו. הוא קרא את זה בעתון. זה אני זוכר.

היתה לנו חנות לבגדים ונעליים, אבל אמא עבדה רק בבית. בשבעה ילדים צריך לטפל, לתשע נפשות צריך להכין שבת, את הלוקשן (אטריות) אמא עשתה בעצמה, את העוגות היא עשתה בעצמה. לא נותר לה זמן לעבודה אחרת. הייתה לנו גם עוזרת, איזה שיקסה אחת שהיא באה בשביל לכבס כביסה, אבל את שאר עבודות הבית אמא עשתה לבדה.

ציונות ותנועות נוער

במשפחה לא היינו ציונים. רק אחרי שהיטלר עלה לשלטון אנשים התעוררו ושאלו לאן אפשר לנסוע ופתאום אני הייתי בבח"ד, זה ברית הנוער הצעירים של המזרחי. הייתי כבר בקלן. אבא שלי לא נתן לי ללכת. רציתי ללכת לאגודת

בית הספר "יבנה" בקלן בציור
מתחילת שנות השלושים

ישראל, היתה להם תנועה בשם "עזרא". שם היו כל היקה'ס. אבל אחרי בר-המצוה אבא לא נתן לי ללכת איתם. "שם, עם השיקסס האלה?" הם גם כן היו דתיים אבל קראו להם שיקסס. רק תמונות אין לי מהבית, כי אני באתי באופן בלתי לגאלי. אז הלכתי לברית הנוער. המדריך היה ברטולד רייכלר. יהושע קורן מעיר ששמו היה ברטולד ברמן. מתברר שהכוונה לברוך ברמן ז"ל (יליד קלן שהיה חבר בארות יצחק ונפטר בשנת תשמ"ג) אשתו לאה תבדל"א עדיין פה.

כשסיימתי ללמוד ביולי 1937 הלכתי להכשרה. הייתי במחנה הכשרה בשטקלסדורף ליד רטנאן, בערך 70 ק"מ מברלין. זאת היתה הכשרה של "המזרחי", של הבח"ד. פיניה נשאר בקלן.

כל המשפחה היתה בקלן כשעזבתי. בתקופה נוחה יותר ב- 38 הייתי חזרה אצל ההורים, בזמן החגים. אחר כך חזרתי חזרה למקום הזה איפה שהייתי, ליד ברלין.

* * *

צעירים יהודים
באחת ההכשרות
למצולמים אין
קשר לסיפור
של יוסף

קורות חיים

זבונשין

ב 28 באוקטובר 1938 גרשו את כל הפולנים לפולניה. הגרמנים גרשו בתחילה רק אנשים מעל גיל 18, בנים ובנות, אך היו מקומות בגרמניה שלקחו את כולם. לקחו אותנו לזבונשין ולא ידענו היכן אנו. זה נראה כמו סוף העולם. היינו 14 איש, 12 בחורים ושתי בנות משטקלסדורף. מקלן לעומת זה גרשו רק את הגברים והילדים אבל לא את הנשים. הגענו לזבונשין בשבת בלילה בחצות בערך, זה בגבול גרמניה - פולניה. זה היה מחנה נטוש של חייל הפרשים הפולני.

המגורשים בזבונשין

אחרי שלושה ימים שהיינו שם במחנה הביאו לנו מזון. אוטו אחד עם לחם ואוטו אחד עם חמאה. החמאה היתה בתוך חביות מעץ וזרקו לאנשים לחם וחמאה. בזמן שאני קופץ גם כן לתפוס חשתי מישהו על ידי. זה היה פיניה אחי. פיניה! לא ידעתי שהוא נמצא שם בכלל. שמחנו להיפגש. התברר שאבא שלי וכמה דודים שלי מקלן גם הם היו בתחנת הרכבת. את הלחם הזה הביאו יהודים מפוזן. הגיעו יהודים

יהודים בזבונשין

קורות חיים

עם מדים, לבושים כהלכה והם אירגנו הכל. היה שם קומיטה (ועדה), והם אירגנו שם את כל החברה, ואותי הכניסו ל"מלין". בקומה חמישית הייתה טחנת קמח ששייכת ליהודים

המטבח בזבונשין

שלא פעלה. הכניסו אותנו לקומה חמישית, ואירגנו שם עבודה לחברי תנועות הנוער מהשומר הצעיר, החלוץ, בני ברית הנוער. אבא שלי רצה שאני אעבוד וגם אחי פיניה. פיניה עבד במחסן בגדים שהיה שם. אני עבדתי במטבח. הביאו לנו בשר כשר מפוזנ, ואנו הצטרכנו לחלק לכל המחנה אוכל. אבא שלי בא כל יום לבדוק אם אני מניח תפילין.

רכבת בדרכי אחופה

בדרכי הבריחה

אימא שלנו נשארה בקלן עם יתר הילדים. יום אחד מישוהו מהחלוץ הגיע. חשבתי שאני מופיע ברשימה כדי לבוא ארצה עם "המזרחי". התברר פתאום שאני לא ברשימה שלהם, כי הם לקחו קודם את הבונצים, את המדריכים ואת החשובים ואני לא הייתי כל כך חשוב. אבל מישוהו מהחלוץ, שאחר כך היה בגבעת ברנר, שאל אותי למה אני לא ברשימה. הוא אמר: "לא יתכן דבר כזה. אתה לא ברשימה ואתה עובד במטבח...? אז אתה תהיה אצלנו ברשימה". וככה באתי ארצה. יצאנו מזבונשין בערך בתחילת ינואר 1939 ונסענו לוורשה. בלי פיניה, פיניה נשאר עוד בזבונשין. עוד בזבונשין החליפו לנו את הדרכונים, כי בדרכון שלי היה כתוב שנוולדתי בקלן. הייתי בעל נתינות ודרכון פולני ולא ידעתי אף מילה פולנית כי נולדתי

קורות חיים

בקלן. לקח כמה ימים עד שהחליפו לנו את הדרכונים ונסענו ברכבת מוורשה דרך צ'כיה, דרך אוסטריה באנו לטרוויזו, לגבול איטליה-אוסטריה. בטרוויזו כבר חיכו לנו מהסוכנות או מההגנה, לא ברור לי מי הוא מה, העיקר חיכו לנו עם מנדרינות בסלים ו"ברוכים הבאים". נסענו הלאה דרך כל איטליה עד נאפולי. באוסטריה היו גרמנים מהגסטאפו ולימדו אותנו לענות להם בכמה מילים. למשל, אם ישאלו אותנו אם יש לנו כסף, נגיד ש... אני כבר שכחתי מה שלימדו אותי, אבל לימדו אותנו כמה מלים כי אנחנו לא ידענו פולנית. כולנו היינו סטודנטים פולנים שנוסעים לבקר ביוון את העתיקות. זה היה סיפור הכיסוי שלנו. נסענו דרך כל איטליה.

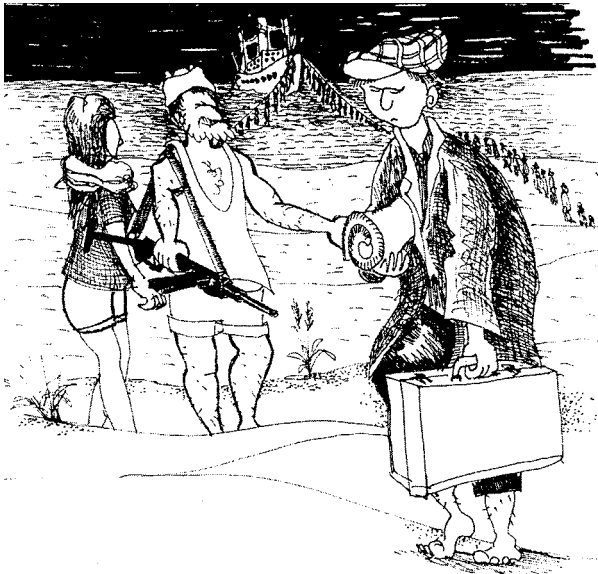
כשבאנו לנאפולי מפקד הנמל לא רצה לתת לנו לעלות על האניה. ביוונית הוא אמר: אני אתן לכם אוניה מיוון באותו מחיר ובמצב יותר טוב, ומזה הוא ניסה גם להרוויח. לך תספר לו שאנחנו צריכים לעבור לישראל לפלסטינה. עד שנפתרה בעיית האוניה היינו שוב פעם בכל מיני בתי מלון והקונסול הפולני בנאפולי בא לבקר אותנו בכל בתי המלון. הוא בטח קבל הרבה הרבה כסף רק כדי לראות מה עושים הנתינים שלו. אחרי כמה ימים עלינו על האניה שנועדה לנו מלכתחילה. גם אנחנו לא האמנו שהאניה הזו תביא אותנו לפלסטינה. זה היה בפברואר 1939. באניה, היה סל קלוע עם אבן גדולה בפנים, ואני וכולנו התפלאנו בשביל מה הסל הזה. כמה ימים אחרי שהיינו בים השליחים מהארץ לקחו מאתנו את כל התעודות ואת כל התמונות. כל מה שמאפשר לראות מהיכן אנו. אני הייתי מאד נאיבי, ונתתי את

עולים לאוניה (למצולמים אין קשר למאמר)

הכל. היו בטח עוד כאלה... במקרה שניתפס כשנגיע לארץ, שלא יורקו אותנו חזרה מאיפה שבאנו. את הכל הכל נאלצנו להניח בסל עם האבן הזו. ואז... טרח לתוך הים וכך שטנו כחמישה ימים עד שהגענו לנהריה. האניה לא יכלה להגיע עד לחוף ולכן עמדו כמה חברה' בשורה עורפית. הורידו אותנו לכמה סירות. אחרי שלושת רבעי שעה שהסירות הובילו את העולים מהאונייה לחוף, כולם נעלמו ולא ראית שהיה שם משהו.

אחרי כמה ימים בנהריה, קבלנו תעודת זהות. יש לי אותה עד היום. בעכו היה

צ'ק פוסט ומנהריה לעבור ארצה הצטרכו לעבור את הצ'ק פוסט הזה ובצ'ק פוסט הזה היו ערבים עם האנגלים. אז הלבישו לנו שמה בגדים מהקבוצים, עם לאטס כאלה, עם מכנסים קצרים ומין כובע כזה, קבלנו טוריה, מכוש ולימדו אותנו להגיד "אנחנו עובדים בסולל בונה, בטייגר דרול. זה גדר הבטחון שבנו בצפון הארץ מראש הנקרה עד חניתה והלאה. ישבנו על האוטו משא ועברנו את הצ'ק פוסט בלי שום בעיות. באנו לקרית חיים ביאליק ומוצקין. שמה היינו כמה ימים בין

התושבים, אני הייתי בקרית חיים. שמה הביאו לנו תעודת זהות שאיתה יכולנו לעבור את כל הארץ. בתל אביב היה שמה district commissioner יהודי, אפשטיין היה שמו. הוא סידר את זה לכל החברה'. הוא ידע במה מדובר וכל אחד נסע לאן שהוא רצה. אני נסעתי לפתח תקוה, לרודגס. רודגס היה המרכז של הקבוץ הדתי.

הפעם האחרונה שראיתי את אבא, האחים והדודים היה כשעזבתי את זבונשין. את אימא ראיתי פעם אחרונה בתחנת הרכבת לפני שנסעתי למחנה בשטקלסדורף. מאז שיצאתי מזבונשין, ומסיפורו של יהושע קורן אני מבין שפינינה הגיע לביאליסטוק והיה בהכשרה שמה...

קורות חיים

הגירוש מביאליסטוק

סיפורו של יהושע קורן

אחרי כמה חדשים שהיינו בזבונשין נתנו הזדמנות לקבוצת נוער לצאת להכשרה מטעם הבח"ד. גם פיניה היה בחבורה זאת. מצאו איזה חווה ליד ביאליסטוק ושם כאילו למדנו קצת חקלאות. בחורים ובחורות. ושמה היינו עד פרוץ המלחמה. אחותי באה יותר מאוחר מפולניה. היו שם שתי קבוצות בקרבת מקום אבל לא באותו המקום. לקחו חווה של איזה אציל, או בעל חווה פולני. לקחו אגרונים יהודי שלימד אותנו קצת חקלאות. היו שם בשדות בעיקר תפוחי אדמה ועבדנו בעישוב בעיקר ומאחר שבינתיים פרצה המלחמה לא הספיקו לאסוף הרבה מהיבול ואספנו אותו גם. היינו שם עד פרוץ המלחמה. גרתי יחד עם פנחס, שהיה מוכר לי עוד מהעיירה, אם כי לא זכור לי שהייתי בכתה אחת אתו גם בבית הספר.

כשפרצה המלחמה אזור ביאליסטוק נכבש מיד ע"י הגרמנים בעקבות הסכם מולוטוב-ריבנטרופ. שחילק את פולין. בראש השנה הגרמנים הגיעו לשם לחווה הזאת. היו שם יריות והפצצות. היה בשטח החווה מרתף תחת לבניינים, היינו שם והתפללנו. ובבוקר הופיעו חיילים גרמניים והיינו צריכים להוריד את החולצה. אחר כך התפלאו שיש אנשים בפולניה שעוד הולכים עם נעלים. שאלו אותנו: "אתם יהודים"? אמרנו כן. אז אחד הקצינים אמר "אין לכם מזל". ואז עזבו. אחרי עשרה ימים הרוסים נכנסו. עם הרוסים באו הבונדיסטים שלא אהבו את הציונים. עוד הספקנו לעבור לוילנה לפני שסוגרים את הגבול. משם הג'וינט יחד עם זרח ורהפטיג פעלו להבריא את כל אלה שבאו לוילנה ולנסות להעלות אותם ארצה דרך סין ופרס. חלק עוד הספיקו לברוח דרך סקנדינביה, הולנד, בלגיה וצרפת ומשם באניה לארץ.

אחר כך, במאי 1941, גם הדרך הזאת נסגרה. במאי '40 חיפשו דרך אחרת ואירגנו נסיעות עם הג'וינט דרך רוסיה וטורקיה. באודסה היו עולים בקבוצות קטנות על אניה לקושטא, שוהים שבועיים בקושטא, ומשם דרך כל טורקיה לסוריה.

בכל המסלול הזה היה גם פיניה. הגענו כנראה ב- 14 בפברואר 1941 לחיפה. היה שם בשכונת בת-גלים בית-עולים ושם יצחק בלנקשטיין ז"ל בא לבקר אותנו מטעם הקיבוץ הדתי. כשחילקו את מי שבא מן הבח"ד בין הקבוצים הוזמנו פיניה ואני להצטרף לקבוצת רמת השומרון. ככה פנחס ואני הגענו לרמת השומרון. היו גם כאלה צעירים יותר שהלכו לעלית הנוער. למרות שבדרכון שלי שינו את תאריך הלידה שלי כדי שאוכל לעלות באופן רשמי ארצה, אני כיקה סיפרתי את האמת כשהגענו לחיפה ולכן כבר לא יכולתי לעבור לעליית הנוער. אני לא חושב שפנחס היה איתנו ברמת השומרון הרבה זמן. אנחנו באנו לארץ בפברואר 1941 והגענו באמצע הקיץ לרמת השומרון. מה שאני כן זוכר ממנו בזמן שכבר היה בצבא, מדי פעם כשבא לחופשה, היה לוקח אותנו לקולנוע לראות סרט בבית קולנוע שהיה בפרדס חנה.

הנושן סיפורו של יוסף

...אני כבר הייתי חייל בצבא הבריטי. אני הייתי "באפס". זה היה רגימנט של הצבא הבריטי, שכולו, כל הרגימנט הלך במלחמת העולם הראשונה. אז נתנו להם פה "פאל- באפס": פלשתינה-באפס, אחר כך החליפו את זה ל"פאל רגימנט". ו... אני הייתי בפלוגה 8 אחר כך העבירו את זה ל"סי-קומפני".

נפגשנו פעם ראשונה בתל אביב. היה לנו סבא, אבא של אמא, בתל-אביב שנפטר כבר. גם הוא היה בזמנו בזבונשין. שם משפחתו היה שימל. עוד דוד אחד שעדיין חי, וגר ברמות השבים ושהיה גם כן בזבונשין, הגיע לפנינו לארץ. הדוד שהיה קודם באנגליה הצליח בעזרת איזה פקיד פה במנדט לסדר שהסבא הזה עם אשתו השניה וגם הדוד עצמו יגיעו לארץ. פיניה שזכר את הסבא עוד מזבונשין, ידע שהגיע ארצה ושמה נפגשנו.

נפגשנו בתל אביב אצל הסבא. יש לי תמונה על חוף הים בתל אביב, אני כבר במדים והוא עדיין בציוויל. אחר כך עוד פעם ואחרונה ראיתי אותו בחיפה כשעשינו צילום אצל פוטוגרף. אני מעולם לא הוצאתי את התמונות מהצלמניה. אני לא יודע אם פיניה הוציא אותם כי אני נסעתי יום אחרי זה לבנגזי עם ה"סי-קומפני". רוב החבר'ה נסעו ברכבת ואני, שהייתי כבר נהג, נסעתי במשאית. אחר כך נדמה לי שהוא היה עוד כשנה ברמת השומרון ואחר כך הוא התגייס. יכול להיות שהוא

פיניה (באזרחית) ואחיו הבכור יוסף (במדים) על שפת ימה של תל אביב

היה רק זמן קצר בקבוצה כי האסון אירע בחודש מאי 1943 ופיניה היה רק בן 21 כשטבע. הייתי אז עם כל הגדוד שלנו בחיפה והקומפני שלנו היה בעתלית באימונים. בזמן התמרונים שמענו על זה שאניה טבעה, אבל לא ידעתי שהוא בין אלה שטבעו. כמה ימים אחרי זה היו כתובים בעתון כל השמות. ואז קרא לי דן אבן, המפקד שלי בחטיבת "אלכסנדרוני", שהוא בישר לי את הבשורה המרה הזאת. בעצם אין לנו כל זכר ממנו. שום דבר. שום דבר... מהאח השני יש לנו קבר בבلفסט שבאירלנד.

* * *

תולדות הפלוגה

מתוך ספר פלוגת
ההובלה 462

בסוף 1939 נאלצה המפקדה הבריטית לגייס מתנדבים מארץ ישראל על מנת לשלב אותם ביחידות הבריטיות שלחמו בנאצים. את היחידות הרכיבו יהודים בלבד כי הערבים סרבו להתנדב. רוב המתנדבים היו תומכי לחימה,

יחידות רגלים שנועדו לתפקידי שמירה בלבד, כי הבריטים חששו מהקמת יחידות לוחמות. בשנת 1942 הוקמה יחידה עברית להובלה ["יע"ל"].

פלוגת ההובלה 462 הוקמה באפריל 1942 תחת פיקודו של הקצין בוגנוב. שלד היחידה הורכב מחיילים ותיקים מפלוגת ההובלה 179, שנימנו עם ותיקי מתנדבי היישוב לצבא הבריטי במלחמת העולם השנייה ואליהם נוספו מגויסים חדשים. כינוי היחידה היה **"יע"ל"**. אך עד היום נחלקות בינינו הדעות אם ראשי התיבות הן **"יחידה עברית לוחמת"**, או **"יחידה עברית לתובלה"**.

הפלוגה הופעלה לראשונה בבניית קו הביצורים באל עלמיין במדבר המערבי, בלוב. בראשית יוני הועברה היחידה לאזור אלכסנדריה להתארגנות מחדש. אז גם קיבל המייג'ור הרי יפה את הפיקוד על הפלוגה. תחת פיקודו נשלחה הפלוגה לביירות. הכשלונות של הצבא הבריטי במדבר המערבי גרמו לכך שפלוגת ההובלה חזרה לקו ההגנה של אל-עלמיין. היא הובילה חטיבה

תולדות הפלוגה

מתוך ספר פלוגת
ההובלה 462

מסדר בוקר
במזר המערבי

אוסטרלית מסוריה למצרים, כתגבורת למחנה השמיני באל-עלמין, במערב מצרים. היא השתתפה עם המחנה השמיני בקרבות הבלימה נגד הצבא הגרמני בראשות פילדמרשל ארווין רומל בסוף יוני ובתחילת יולי שנת 1942. עוד לפני שהגיעו נהגי הפלוגה לאזור החזית, נאלצו חיילי הפלוגה לפנות את נפגעייהם כששיירת כלי הרכב שלהם הופצה מהאוויר. במהלך חודש יולי היו לפלוגה שלושה הרוגים וחמישה עשר פצועים. פלוגה 462 פעלה במדבר המערבי במשך כל תקופת הקרבות באל-עלמין ולאחר המתקפה הבריטית על הצבא הגרמני, בסוף אוקטובר 1942, השתתפה גם הפלוגה במרדף אחריו עם הצבא ללוב. אנשיה היו מוותיקי המתנדבים ועל זה רבתה גאוותם על כל התקופה ששירתו בה. תקופת הקרבות שעברו בחזית אל-עלמין עשתה אותם ללוחמים וותיקים בהרגשתם. באותם ימים הפכה הפלוגה למקור גאווה, דוגמה ומופת ליחידות הובלה אחרות. עד דצמבר 1942 עדיין המשיכה הפלוגה בהובלת תחמושת ליחידות המחנה השמיני ברדיפתו אחרי האויב הנסוג.

פלוגה 462 הייתה הפלוגה הארץ-ישראלית הראשונה שנועדה להישלח למלטה על מנת לשלבה במסגרת ההכנות לנחיתה בסיציליה. ב-24 באפריל 1943 - אחרי חג הפסח יצאה מנמל אלכסנדריה שבמצרים לאי מלטה שיירה של כ-30 אניות נושאות ציוד, דלק וחיילי עזר, כהכנה לקראת פלישת בעלות הברית לסיציליה. בראש השיירה הפליגה האונייה ארינפורה (Erinpora), שנשאה את חיילי הפלוגה, 334 קצינים וחיילים על ציודם. 20 מחיילי היחידה לא הצטרפו להפלגה זו. איש, זולת מפקד הפלוגה מייג'ר יפה, לא ידע שמלטה היא יעד ההפלגה הזו.

תולדות הפלוגה

מתוך ספר פלוגת ההובלה 462

הפצצת האונייה

במהלך ההפלגה, ב-1 במאי, אותרה השיירה על ידי מטוס סיור גרמני. הטייס הגרמני הזעיק להק מטוסי קרב ומפציצים, אשר הגיעו לעת ערב. 12 מטוסים גרמניים ירדו על השיירה. ה"ארינפורה" נפגעה פעמיים ושקעה תוך כ-4 דקות. התקפת המטוסים הגרמנים נמשכה גם לאחר טביעת האוניה כשהם תוקפים את שאריות הניצולים במים באש מקלעים. רק החשכה שירדה מנעה את המשך התקיפה, אך גם הקשתה את פעולות החילוץ ע"י

ספינות שונות שהגיעו לאיזור הטביעה. 148 מחיילי הפלוגה ניספו באסון זה ורבים נפצעו. הניצולים הובאו ע"י האוניות שמשו אותם מהמים לנמלים שונים ומשם הם הועברו לטיפול רפואי בטרופולי ובנגאזי ואח"כ לחופשת מולדת והתאוששות. רבים מהפצועים לא חזרו לשרת ביחידה. זמן קצר קודם להפלגתם חתמו החיילים הנשואים על גט על תנאי, שהתממש עם טביעתם. בבית הקברות הצבאי שבהר הרצל בירושלים הוקמה אנדרטה דמוית אוניה ולידה בריכת מים שבקרקעיתה חקוקים שמות הנופלים. על המצבה חרוט הפסוק מתהילים: "אָמֵר אֲדֹנָי, מִבְּשֵׁן אָשִׁיב; אָשִׁיב, מִמְּצֻלֹת יָם." (תהלים ס"ח, כ"ג)

ביולי 1943 הוקמה הפלוגה מחדש, וזו התארגנה בסרפנד, קיבלה מתגייסים חדשים ושיחררה את אלה שלא התאוששו מן האסון. בסוף יולי 1943 חזרה הפלוגה למצרים. בספטמבר 1943 היא נשלחה לאיטליה ונחתה בראש החוף בסלרנו שמדרום לנאפולי. שם פעלה בפריקת ציוד לרציפים והובלת דלק ותחמושת לחזית זו. כאשר החזית נעצרה בקו וולטורנו הוחזרה הפלוגה לאחור והועסקה בפינוי חופי הנחיתה מציד.

תולדות הפלוגה

מתוך ספר פלוגת ההובלה 462

היחידה פעלה במסגרת הקורפוס העשירי וכאשר התקדמה החזית צפונה, עדיין נותרה הפלוגה מאחור בחוף סלרנו. באותה תקופה קיבל מפקדה הנערץ המייג'ור הרי יפה מינוי חדש. הוא הועבר לפקד על יחידת מובילי טנקים בריטית ובמקומו מונה סגנו דב שמר (שמוראק). רק באוגוסט 1944 הוצאה היחידה מסלרנו והועברה לסביבות רומא שם שהתה עד תחילת 1945, ואז קודמה צפונה לאזור פירנצה. ככל שנמשכה התעסוקה השגרית ירד המתח הצבאי והמשמעותי וחלו חיכוכים פנימיים בין ניצולי אסון הטביעה הוותיקים לבין הסגל הפיקודי החדש. בהתערבותו ויוזמתו של רס"פ הפלוגה אליהו כהן (בן-חור) פוזרו כמה מהוותיקים ביחידות אחרות והרכבה ההומנוגני של היחידה השתנה לחלוטין. באפריל 1945 השתלבה בפעולות טור ההובלה ה-13 בחזית ואנשיה השתתפו במבצעים בחזית איטליה עד סוף המלחמה. כמה מאנשיה צורפו לשיירה שהובילה את המשלחת הצבאית הבריטית למעמד חתימת חוזה הכניעה עם גרמניה הנאצית. בתחילת יוני 1945 התרכזו גרעין של פעילים בהנהגת הרס"פ אליהו כהן, ומאחור יותר בהנהגתם של שלהבת פריאק, ישראל ליברטובסקי ומאיר דוידזון, לפעילות לצידו של שליח ההגנה יהודה ארזי. קבוצה זו כונתה "החבורה". אנשיה נטלו חלק באיתור יהודים שנדדו ברחבי ארופה והגשת עזרה ראשונית להם. החבורה, שמימנה את רוב פעילותה ממשכורות חבריה, הקימה נקודת הכשרה לפליטים היהודים הצעירים ב"מאג'נטה" ליד מילאנו והייתה אחראית לתחזוקת המקום ולהדרכת היושבים בו, במאמץ לשלבם בהשרדותם ושיקומם. בנוסף לכך אספו אנשי החבורה בראשות ליברטובסקי כלי נשק ואחסנו אותם בוילה פג'רה, ליד מג'נטה שבאזור מילאנו, לצורך העברתם לצרכי הלוחמים בארץ ישראל.

כיוון שברובה הגדול פלוגה 462 הייתה מבוססת על מתנדבים ותיקים שממילא הגיע תורם להשתחרר, הייתה זו הפלוגה העברית הראשונה שפירוקה החל באוגוסט 1945. וותיקי היחידה שוחררו משירות ואילו חיילים צעירים יותר ומגויסים חדשים הועברו ברובם לפלוגת הובלה 468, עימה יצאו למצריים עד לשחרור ופיזור כל היחידה במהלך החודשים הבאים.

* * *

חלפה שנה

כה חלמו בחורים.
כה חלמו לבבות.
והלכו גם לבות אמהות ואבות,
ותשלו חלומות כסדרים, כצורים.

התאכזר הגורל, נשעה ושנה
בסער פצצות נשעה אנה
וסבבו חלומות, וסבבו מאווים
באמצע שירתם נססו חיים.

נתיקי צבוקה — יבנים-נצרים
ילבי הקבוצה חניכי הספרים
הפליגו בים הגדול לפעולות,
ובלעום מצולות!

אך אש שהוצקה בעיני בחורים
היא לא בכתה בעסקי הימים,
היא עוד תאיר בחשכת הימים
ותורה הנתיב לפליטי יסורים.

הכה נולד ונזכיר הנשמות
של בנים ובנים — מקסי הנשמות
בני הספחות ושימרי החומות
שנרדו תהומות.

נרדו אז תהומות דמויות וקומות,
בחורים יקרים — אנשי בשורה
בלי איקר דברים — הם הילכים בשור
ורוקמים חלומות.

שחיו בחורים וציניהם הקריקי
משיאות בלם ונפשם אז הדליקו
הנה מתקרב כבר הקץ הנכסח
לשערי רוקא — באים ביצה!

השירו הנב והרימו הרגל!
על שער טיטוס שם נריקה הרגל.
לא תהא עוד ציון לטפאים ירושה
גולל התרסה מן הודקה הנבוכה.

השיר נכתב שנה לאחר האסון, ע"י שמריהו, חבר דגניה א',
לזכרו של שמואל (מוליה) תנפילוב שנספה אף הוא.

הארינפורה

מתוך ספר פלוגת ההובלה 462

סיפורה של אונייה

הארינפורה (Erinpura) הייתה אניית נוסעים ומטען בריטית אשר טובעה על ידי מטוסי חיל האוויר הגרמני ב-1 במאי 1943 בזמן מלחמת העולם השנייה. רוב אנשי הצוות והחיילים שהיו על סיפונה טבעו. ביניהם 140 חיילים ארצישראלים ששירתו בחיל התובלה המלכותי בפלוגת ההובלה 462 אשר נטלה חלק במערכה בצפון אפריקה.

האנייה נבנתה ב-1911 ונקראה על שם עיר במחוז ראג'יסטאן שבהודו. האנייה שימשה כאניית מסחר באזור הודו ודרום מזרח אסיה. האנייה נקראה לשירות בחיל הים המלכותי במלחמת העולם הראשונה ולאחר מכן חזרה לקו המסחרי שלה. נקראה שנית לשירות צבאי לאחר הסכם מינכן ב-1938.

הארינפורה יצאה מנמל אלכסנדריה בשיירה ימית בת 27 אניות שנשאו חיילים, ציוד ואספקה של הצבא הבריטי ו-11 אניות מלחמה שליוו את השיירה. מטרת השיירה הייתה להגיע למלטה ושם להוות חלק מחיל שיועד להשתתף בפלישת בעלות הברית לסיציליה. למעט קצין ו-20 חיילים, אשר התלוו למשאיות פלוגת התובלה 462 ואשר הפליגו באנייה אחרת שבשיירה, שהו כל שאר 344 הקצינים והחיילים הארצישראלים של פלוגה 462 על סיפון הארינפורה בעת טביעתה. לאיש מהחיילים לא היה ידוע יעד ההפלגה פרט למפקד הפלוגה מייג'ור הרי יפה.

ב-1 במאי 1943, בשעה 18:00, בעת שהייתה כמה עשרות ק"מ צפונית לבנגוזי, זוהתה השיירה על ידי מטוס סיור גרמני מסוג שטורף. בשעה 21:00 באותו ערב הותקפה השיירה על ידי 12 מפציצים גרמנים. שתי אניות מהשיירה נפגעו בתקיפה האווירית: הארינפורה ומיכלית שהובילה בנזין. חוץ מתותחני האנייה ושאר צוות הארינפורה שהיה בתפקיד, כל החיילים שהיו על סיפונה ניצטוו לרדת למפלס התחתון של הספינה כדי להקטין את סכנת היפגעותם מההתקפה האווירית. לרוע המזל ספגה אחת מדפנות האנייה פגיעה ישירה של פצצה והיא טבעה בתוך ארבע דקות בלבד. המטוסים הגרמנים אף המשיכו וירו אש מקלעים לעבר שרידי האנייה והחיילים שניסו להימלט ממנה בזמן טביעתה.

רוב החיילים שהיו על סיפונה לא הספיקו להימלט וטבעו. מפקד הספינה, קפטן קוטר, ניצל על ידי אחד מאנשי הצוות שהיו ברובם הודים. מפאת החשכה לא הבחינו חלק מאניות השיירה באניות שנפגעו והמשיכו בדרכן. מאוחר יותר דיווחה אחת המשחתות המלוות כי אספה אל סיפונה כ-100 ניצולים "פלסטינים". ניצולים נוספים נאספו על ידי כוח חילוץ ימי שנשלח מבנגזי. השיירה המשיכה ועגנה בטריפולי (לוב) ושם הצטרפה לשיירה ימית אחרת אשר יצאה מטריפולי אל מלטה ואשר גם עליה היו חיילים ארצישראלים מיחידת תובלה אחרת.

מתוך 1,025 החיילים ואנשי הצוות ששהו על האנייה נספו 664, חלקם הגדול היו מבני בסוטו שהשתייכו לחיל החלוץ האפריקני African Auxilliary Pioneer Corps. מלבד 140 חיילי פלוגה 462 שטבעו, רבים נפצעו ולא חזרו לשרת בפלוגה. כל הניצולים זכו לחופשת מולדת.

לזכר 140 החיילים העבריים שטבעו על סיפונה הוקמה אנדרטה בהר הרצל. האנדרטה היא בצורת אנייה ולידה יש בריכת מים ועל קרקעיתה חקוקים שמות הנופלים. טקס הזיכרון לחללים מתקיים מדי שנה ביום הזיכרון לשואה ולגבורה.

גם בקיבוץ דגניה א' נמצאת אנדרטה לחבר הקיבוץ שמואל (מוליה) תנפילוב שהיה אף הוא בין הנספים בארינפורה.

* * *

פלוגה 462 כללה בתוכה את ראשוני המתנדבים לחיל התחבורה הבריטי, אלה שהתגייסו בחורף 1939 ובקיץ 1940. בגלגולה הקודם כ- M.T. 6 היא השתתפה במערכת המדבר הראשונה של הגנרל וייזול באביב 1941 ונטלה חלק במסע הניצחון לבנגזי ובנסיגת התבוסה בחזרה אל הגבול המצרי. מחלקה אחת שלה הייתה נצורה בטוברוק במשך חודשים רבים ואילו שארית הפלוגה הועברה למדבר המערבי, השתתפה בהקמת קו אל-עלמיין ובאחזקתו ואחר כך במסע הניצחון השלישי, האחרון, על פני כל צפון אפריקה.

בתוך כך שינתה הפלוגה את פניה. את הפיקוד על הפלוגה קיבל המייג'ור (רב-סרן) הרי יפה, (ה. ג'וף). ציוני, דובר עברית, שזה לא מכבר התיישב בארץ-ישראל. המש"קים הבריטים הוחלפו בארצישראלים, ולבסוף הוחלף גם הרס"פ. אחרי המלחמה הצטרף המייג'ור לארגון ה"הגנה" ועם פרוץ מלחמת הקוממיות קיבל תפקיד פיקודי בארגון השיירות לירושלים.

באפריל 1948 לפני שנסגר המצור על העיר, נפצע קשה בקרב עם כנופיה ערבית, באחת השיירות האחרונות שעלו לבירה, והפך לבעל מום מרותק לכסא גלגלים לכל ימי חייו. אל סבלו האישי נוסף גם מפח נפשו מן ההתעלמות מחללי פלוגתו בצבא הבריטי והצער הרב על השכחה שאפפה כליל את פועלם של מובילי השיירות לירושלים.

לאחר שנים של המנעות, אמור היה להשתתף ביושבו בכסא הגלגלים שלו באחד מטקסי הזיכרון לפלוגה. אך הטרגדיה רדפה אחריו כשמספר שבועות לפני קיום האזכרה, נפל מעל כסאו ואחת מרגליו המשותקות נשברה.

שילוט ומספר היחידה במדבר המערבי

דברים שנאמרו ב- 1.5.1944 בחלוף שנה לאסון הארינפורה
ע"י מפקד הפלוגה מייג'ור (רב-סרן) ה. ג'וף ז"ל

מפקד הפלוגה
מייג'ור ה. ג'וף
ז"ל

אם כך, לדעתך, פעולות ולא
מילים צריכות לבטא את
רגשותינו ומחויבותינו כיהודים
וכחיילים, בכל זאת, הפעם
חושבני כי ביום זיכרון קודר זה
לא תחשבנה המילים הבאות
כמיותרות. זהו יום השנה
לאותו אירוע מזעזע שפקד את
כולם. אותנו, שהיו חלק ממנו
ואת כל הפלוגות העבריות של
המתנדבים מארץ-ישראל. היה
זה לנו זעזוע ואסון שלא ידענו
כמותו.

בשנות המלחמה שקדמו לאירוע
הטביעה היינו רגילים לקורבנות
וידענו שיש לצפות לאפשרות של
הרע ביותר. אולם דובר בקורבנות
בודדים ולאורך תקופה ארוכה,

ורבים בינינו לבטח הרהרו בינם לבין עצמם איך נגיב במקרה שנידרש לשלם בחיינו,
כפי שקרה באסון גדול כזה ובמקרה שעת חרום שתהיה פתאומית.

באסוננו ניתנה לנו התשובה לתהיותינו, תשובה שאנו ובנינו ובני בנינו נישא בתוכנו
בנפש עצורה ובגאון. האויב הלם במהירות ובדייקנות ותוך שניות הוכרעו גורלות. מי
יכול להאשים אדם זה או אחר אם באותו רגע מחריד של האסון לא חשב אלא על
עצמו ונאבק על חייו שלו?

אולם המשמעת ורגשי האחוה הקיבוצית, שאר הרוח ואומץ הלב שפעמו בלבבות
חברינו היו לדוגמה ולמופת. מפעילי המקלעים נשארו בעמדותיהם. איש לא זנח את
משמרתו וכל אחד היה בעד כולם. מטובי חברינו פעלו כך, וכך אף מסרו את נפשם
והיה זה מחיר עצום.

אנו חייבים להם ולא לפים נוספים שהיו קורבנות התקופה והמלחמה, נידכאים כגיבורי
גטו ורשה והגיטאות ומחנות ההסגר וההשמדה בכל אתר ולוחמי החופש באשר הם,
שעל אומץ ליבם יתכן ולא נדע לעולם. להם אנו חייבים תודה על חיינו, ואם יידרש אף
במותנו נתווה את הדרך לבאים בעקבותינו.

סיפורו של ניצול

עברתי הרבה בחיי הצעירים (אל-עלמיין וכל השאר), אירוע הטביעה גרם לי לטלטלה נפשית עזה שלא התאוששתי ממנה. אסון נורא שמאז ניצלתי ממנו אמנם התחיל להימוג במשך השנים, אך לאחרונה חזר להציק לי ואי אפשר להשתחרר מצרה זו.

ב-1.5.43 בשעות אחר-הצהרים הופיע מטוס סיור גרמני שטס נמוך בין הספינות בשיירה, ערך תצפית ונעלם.

מאוחר בערב פצחו הסירנות (צופרים) באזעקה והופיעו עשרות מטוסי הפצצה גרמנים, כך זה נשמע לי, וששה מהם התמקדו בהפצצת השיירה ובצליפתה.

אני הייתי בקומה מתחת לסיפון העליון כאשר חדרה פצצה ועברה דרך הסיפונים והרצפות מלמעלה למטה. נשמע קול נפץ אדיר ומכוח ההדף הועפתי אל קיר מחסן אספקה קלה ולאחר כמה שניות של הלם התאוששתי ועליתי במהירות אל הסיפון העליון, וכשהגעתי אליו ראיתי שהספינה נוטה על צידה וחרטומה תקוע במים. לא התמהמהתי, קפצתי לים ופתחתי בשחייה מאומצת כדי להתרחק מהספינה הטובעת.

כל השיירה המשיכה במסעה בזיגזגים ואני מניח שרבים מהניצולים שהיו במים בחשיכה הגדולה נפגעו מהספינות השועטות קדימה.

אני עצמי חוויתי את הפחד המשתק מהצלליות של הספינות המתקרבות. אתה מנסה להתחמק מהן - מבצע בלתי אפשרי.

מהאפילה הופיעה משחתת יוונית וטיפסתי על סולם החבלים בכוחותיי האחרונים שלא עמדו לי ונפלתי חזרה לים ואז קפצו שני מלחים מהספינה ומשו אותי והעלו אותי על הספינה.

על המשחתת הפשיטו אותנו מהבגדים הספוגים במים ונתנו לנו סוודרים יבשים ונקיים ומכנסיים קצרים והשקו אותנו רום.

בשעה 05.00 עם שחר שמענו אות אזהרה במשחתת ויריות מעמדות התותחים והמקלעים. נבהלנו כהוגן. החוורנו והיינו מוכנים לקפוץ לים, אך המלחים מנעו מאתנו והסבירו שהייתה טעות: המטוסים "משלנו" והם רק מפטרלים בסביבה

3/3 מרץ 2017'

פנחס קופליק ז"ל

ציון לזכרו למלאת שנה למותו. כ"ו אייר תשי"ג - תשי"ד

תשעים ושלוש! הנני מנסה להעביר לפני עיני את כל אלו. והרי הן היו פעם, לא מזמן. עוד בשנה הקודמת התהלכו על פני האדמה כאחד מאתנו. לא זקנות היו. בנות עשרים. נחמדות, כולן כאחת. ודוקא משום כך רצה השמא הזה להשאיר אותן בחיים... להתעלל בהן. אף על פי שדם יהודי נוזל בעורקיהן, אך נחמדות היו ולהתעללות - כשר גם דם יהודי!

לא כן היתה מחשבתן. אמנם ימים הם החיים. ימות הן שבות העלומים, אבל פי כמה יקרה היא הקדושה. מורשת-אבות של אותה העם, אליו הן שייכות. ואם למענה, למען הקדושה צריך לעזוב את החיים - אין הן נרתעות. יודעות הן כי בקדוש שם זה, הן מוסיפות חוליה ומחזקות את שרשרת הקדושה של העם כולו. רק בה יש תקומה לעם, אף אם רוצים לכולותו.

לא, לא ימצא אותנו הלזו וכולן, כל התשעים ושלוש יחד אומרות וידוי ומתכוננות לחיי נצח. בקשה אחת היתה להן אלינו: בשעת הדלקת נרות לכבוד שבת, להיזכר ע"י בנות ישראל ע"י תוספת של נר אחד. הבה נמלא בקשתן זו.

רשימות ארוכות מתגלות לפניך, עם הכנסך לאחד המוסדות. בקשות לעשרת אלפים. בקשות של הצלה. מובן, כל אחד רוצה להציל את הקרוב לו. ויושב לו הוא, המציל, כלומר, הרושם את השמות שם האב, האם, וכו' ומוסיף עוד שמות לרשימה. ואתה מחכה לתורך. גם אתה השארת משפחה שלמה. כמה רוצה היית שייקרה גם ויפיעו פתאום כאן. אבל נסים כאלה בזמננו מאתנו ופלאה הם. גם אתה רוצה לגשת ולהתחיל בהרצאת שמות כל הנותרים שם. פתאום יאוש תוקף אותך. האם כדאי? וכי זה אפשר שעודם בחיים אחרי שמליונים נרצחו? האם דוקא אלה, שלך הם בין אלה המעטים שנמלטו? לא! לא כדאי! למה לבזבז ניסר?

אך לא כן הוא, חבר. גם אם בעולם האמת הם, ואולי דוקא משום כך - צריך לרשום את שמותיהם. המצבה היחידה שבאפשרותך להקים להם. והרי על זה הקפידו בני ישראל בכל הדורות. מצבות הקימו למסתלקים. אך איזו מצבה אפשר להקים היום אשר תביע את זעקת המושמדים והנשרפים? רק מצבה אחת לצקת, מצבת ביטחון על כל אירופה. אין לנו גישה לשם ועד שנוכל לעשות את זאת, מחובתנו לרשום את כל אלה שהם בזכרוננו. לרשום אותם וזאת תהא מצבתם.

על פנחס קופליק. מתוך "דעות" - עלון הקבוצה מאת: אברהם הלר
ציון לזכרו למלאת שנה למותו. כ"ו אייר תש"ג - תש"ד

לחיצת-יד שבצית. פנים מחיכים ומביעים שבעיות. גבה, חסון
ואני מרגיש קצת קרבה אליו. הרי אני למדתי אותו עברית בהגיעו
ארצה. דרכו הקשה בה עבר עד שהגיע הגנה, לא נתנה לו אפשרות
ללמוד את השפה העברית. ובין חוג הלומדים, תמיד הופיע בזמן
עם המחברת ביד, מוכן ללמוד. לא פגור. אדרבא בין המתקדמים היה
ובמשך זמן קצר רכש לו את השפה. ועכשיו, כשאני רואה אותו
בפדים, בכל הדרו - גאה אני עליו. כך נראה חיל עברי!

לא הרבה פעמים זכיתיו לראות בחופש. באה ידיעה שאמרה והד-
הימה: פנחס קופליק בין הנופלים! כואב הלב. הרי בחור עברי
צעיר, וכי לא די קרבנות נלקחו מאתנו? במלחמה זו? יחד עם
זה מרגיש אתה, כי לא מותו כמות כל אלה שהובלו אי שם באי-
רופה כצאן לשבח. הוא נפל בשביל תחית העם. ברצונו ובהכרתו
הלך הוא לדרכו. בזכור אותו ונדע כולנו את תפקידנו.

אברהם

מימדי האסון כנראה לא נודעו במלואם לאחר שנה. אברהם מספיד 93 נשמות, בעוד
המספר האמיתי הוא 140 חיילים ארצישראלים שניספו.

כשלשה עשר חדשים לאחר הטביעה נולד בנם של אברהם ורחל הלר. אברהם שכתב
"מחובתנו לרשום את כל אלה שהם בזכרוננו. לרשום אותם וזאת תהא מצבתם", נאה דורש
ונאה מקיים. הבן הנולד נקרא ע"ש יואב ויטריאול הי"ד, חבר ילדותו, מחללי ארינפורה.

מקום בתווך - הטביעה

מטוס גרמני הופיע באופק. במהרה השתתקו התותחים כי המטוס הנמיך טוס, והמקלעים
תפשו מקומם. אך המטוס הגרמני עבר על השיירה נמוך ובין הספינות לאורכה והתרומם מבלי
שיפגע. הכל ידעו את פירוש הדבר, מטוס תצפית, שבעקבותיו יבואו המפציצים.

הקצין רייפנברג הסתכל בשעונו: 5.40 אחה"צ. רב"ט עמרם בן-צבי (בנו של הנשיא המנוח)
שמע את רייפנברג אומר: "יש לנו מזל. עד שהלה יחזור לבסיסו בכרתים והמפציצים ימריאו
משם, כבר ירד החושך, ומחר נהיה מחוץ לטווח של כרתים".

ברם, חישובו לא היה מדויק. עברו כשעתיים בלבד, ועדיין שרר מסביב אור קלוש כשהתותחים
של כל אניות השיירה פתחו באש עזה. 12 מפציצים גרמנים הופיעו מעל. הם צללו, ארבעה
ארבעה. סילוני מים אדירים התרוממו במקום נפול הפצצות ליד שיירת האניות המתקדמות
בזיגוגים. מטח ראשון החטיא. המטוסים חגו וצללו שנית. ה. בריש, מקלען-משנה של מקלע-

סיפון ראה את אחד המטוסים צולל אחוז להבות, ועוד אחד.

אביש צי גולן,

"דעות אחרונות" 26.4.68

סיפורה של פלוגה 462

פלוגת ההובלה 462 הייתה יחידה עברית טהורה בפיקודו של הקיצין היהודי יפה המכונה "מייג'ור הרי יופה". פלוגה זו הייתה משובצת במערך ההגנה הגדול של אל-עלמיין, במבואותיה המערביים של מצרים.

בסוף שנת 1942 פתח המחנה השמיני של הצבא הבריטי בפיקודו של הפילדמרשל מונטגומרי במתקפה אשר הביאה את פלוגת ההובלה 462 עם שאר היחידות עד לגבול תוניס. עד אז סבלה היחידה, שהייתה מצוידת ברכב מיושן מסוג בדפורד Q.L. מאבידות רבות, ולכן הועברה למצרים לצורך התארגנות והצטיידות ברכב חדש ומשוכלל יותר מסוג "דודג'".

תוך כדי התארגנות קיבלה הפלוגה פקודת תזוזה לנמל אלכסנדריה, בו עלו על האניה ERINPOORA בת 1200 טון, אניית מסע לשעבר שהותאמה להעברת גייסות על ידי התקנת שורות רבות של ערסלים לשינה במחסניה, ושולחנות במרכז. ב-28.4.43 הרימה האניה עוגן ועזבה תוך צפירות פרידה את נמל אלכסנדריה כשעל סיפונה כ-800 חיילים.

אפריקאים, 300 ארצישראלים - חיילי פלוגת ההובלה 462, וכ-100 ספנים הודים ואנגלים מצוות האניה.

כעבור הפלגה של יום הגיעה האניה לנקודת מפגש בו התארגנה שיירה בת כ-35 אניות משא ומכליות, בתוספת אניות ליווי שכללו משחתות, צוללות ושולות מוקשים. לאחר יום נוסף של התארגנות יצאה השיירה בדרכה אל הבלתי נודע.

שיירת המשאיות של הפלוגה במדבר המערבי

זיכרונות של ניצולים

הארינפורה באחד מגילגוליה כאוניית בית חולים

המאפיין תמיד חברה ארצישראלית הוא חיי החברה המגוונים. ואמנם התנהלו באניה חיי חברה שעזרו לא מעט להפיג את שעמום שעות ההפלגה הארוכות. בשעות אחה"צ של ה-1 במאי 1943, כ"ו בניסן תש"ג, ערכו החיילים הארצישראלים מסיבת אחד במאי על הסיפון העליון, ופרופ' רייפנברג מהאוניברסיטה העברית ששירת ביחידה בדרגת לויטננט נשא דברים וסיפר על המשימה. לדבריו הוטל על פלוגה 462 להשתתף בפלישה לסיציליה ויעד הנסיעה היה האי מלטה בו התרכז הכוח המיועד לפלישה.

לאחר המסיבה ירדו חלק מהאנשים לאולמות השינה ואילו השאר נשארו על הסיפון והמשיכו במשחקי חברה כמו "סוס ארוך" או "משחק המכות", תוך שיתוף החיילים האפריקאים במשחקים. עוד אנו משחקים ולפתע נראה מטוס צולל מגובה רב עד לגובה פני הים וחולף במהירות גדולה בין האניות לכל אורך השיירה. זיהינו מטוס זה כמטוס סיור גרמני. טיסתו הנמוכה בין האניות מנעה את האפשרות לירות בו ובטרם הספקנו להתאושש נעלם המטוס ואנו חזרנו לעיסוקנו מבלי להקדיש תשומת לב נוספת לעניין.

מאוחר יותר, עם דמדומים נשמעה צפירת אזעקה שהקפיצה אותנו אל בטן האניה. הפעם היה זה להק שלם של "שטוקות" אשר תקף את השיירה כולה. תוך שניות ספורות ספגה אנייטנו, שהייתה אניית הדגל של השיירה, לפחות שתי פגיעות ישירות והחלה לנטות על צידה. באנדרלמוסיה שנוצרה ניתנה פקודת נטישה והתחלנו לקפוץ למים כשאנו דוחפים לפנינו את המהססים וכבדי התנועה. תוך 4 דקות שקעה האניה ואנו נותרנו בודדים באפלה, מותקפים על ידי המטוסים אשר ביצעו מספר מטסים נוספים כשמקלעיהם יורקים לעברנו אש תופת. בהתקפה זו מצאו את מותם כמה ניצולים שהספיקו לקפוץ מהאניה. התחלנו לאסוף שברי קרשים שנפלטו ממקום שקיעת האניה, מהם הרכבנו רפסודה פרימיטיבית, עליה מצאתי מפלט בחברת חברי יונה קוזילוביץ. בינתיים שמענו צעקות לעזרה, יונה נשאר על הרפסודה ואני קפצתי למים והעליתי לרפסודה עוד כ-10 ניצולים כשחברי מנחה אותי בכיוון הרפסודה באמצעות צעקות.

היינה עתה תריסר אנשים על הרפסודה המתנדנדת על גלי הים ומסביב שקט ועלטה. לפתע נראה מרחוק צילה של שולת המוקשים שעסקה בהצלה. זיק של תקווה החל לנצנץ אך עד

מהרה אבדה גם תקווה זו. האניה לא הרגישה בנו ולא שמעה את צעקותינו, התרחקה מהמקום ואנו נשארו שוב בודדים באפלה.

שלוש וחצי שעות שהינו בים עד שגילתה אותנו שולת המוקשים והעלתה אותנו על סיפונה. שלוש וחצי שעות שנמשכו כנצח. היינו כ-80 ניצולים ארצישראלים ואפריקאים, כולנו רטובים עד לשד עצמותינו ורועדים מקור, מרעב וצמא. כל אחד ראה בדמיונו את היקרים לו ובמעמקי ליבו אף נפרד מהם. מלחי הספינה נתנו לנו בגדים יבשים ומשקה חם והעבירו אותנו עם שחר לחוף מבטחים, לנמל בנגזי.

סיכום האבדות היה שמתוך 1200 האנשים שהיו על האניה נותרנו רק כמאתיים. מאוחר יותר התברר לנו שמחברינו ליחידה ירדו 140 למצולות הים.

לאחר הקמת מדינת ישראל הוקמה מצבה בחלקה הצבאית בהר-הרצל בירושלים לזכרם של המאה וארבעים מפלוגה 462, בהשתתפות משרד המלחמה הבריטי, הוועד למען החייל, המחלקה להנצחת החייל במשרד הביטחון והמשפחות השכולות.

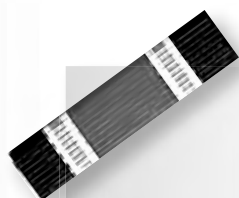
חיים גול

חיילים מהפלוגה בתצלום משותף עם מפקדה (באמצע)

זיכרונות של ניצול

בארוע הגדול, לזכר 60 שנה לקרב בח' בתמוז תש"ח בנגב, ושנועד גם להנציח את הנפלים הקשורים בהיסטוריה של הקרב בארות יצחק ולפניו, עלה על הבמה **חיים אסט** שהיה על סיפון הספינה בזמן התקיפה והתבלט בפעילות ההצלה לאחר הטבעת הספינה. לימים הקים את עמותת ההנצחה וסייע רבות לעוסקים בעבודת התחקיר. בערב הזיכרון בבארות יצחק תשס"ח קיבל מידי נציגת צה"ל את "אות הלוחם בנאצים" בשם של ויטריאול וקופליק.

אות הלוחם בנאצים

האות מוענק לאזרח ישראלי או תושב קבוע בישראל אשר בתקופת מלחמת העולם השנייה השתתף במערכות הקרב נגד הצורר הנאצי ועוזריו ולחם בהן כחייל בצבאות בעלות הברית, לרבות הבריגדה בצבא האנגלי, כפרטיזן, או כלוחם מחתרת, בתקופה הקובעת בין התאריכים 1 לספטמבר 1939 ועד 1 לספטמבר 1945 על פי תקנון יד-ושם התשכ"ט 1968, וכמו כן על-פי חוק מעמד ותיקי מלחמת העולם השנייה התש"ס 2000.

לזכרון עולם

מדליית הלוחם היהודי

קרוב ל-2 בספטמבר 2005, מועד ציון 60 שנה לסיום מלחמת העולם השנייה, הפיקה החברה הממשלתית למדליות ולמטבעות, בשיתוף עם עמותת "יד לשריון" - "מוזיאון הלוחם היהודי במלחמת העולם השנייה", את מדליית "הלוחם היהודי במלחמת העולם השנייה".

מדליה רשמית זו מצדיעה לכמיליון וחצי חיילים יהודים שפעלו נגד גרמניה הנאצית במלחמת העולם השנייה וחלקם רב בניצחון עליה. רבים ביניהם עלו לארץ, נלחמו במלחמת העצמאות והיו בין מקימי צה"ל ומדינת ישראל.

על פני המדליה קסדת לוחם סדוקה, שמתוך מגן הדוד שעליה עולה פרח בצורת מנורה - סמל לתרומתו של הלוחם היהודי לניצחון על האויב הנאצי ולתקומת מדינת ישראל. על רקע גדרות תיל, לציון קורבנות השואה. בצד הגב חרב ומגן דוד, הכיתוב "מיליון וחצי לוחמים יהודים" והפסוק המביע את הסתערותם לעזרת אחיהם הנמקים בשואה: "איתך אני להושיעך ולהצילך".

את המדליה עיצב האמן אליעזר וייסהוף.

יואב ויטריאול ופנחס קופליק הי"ד התנדבו לצבא הבריטי כשליחי קבוצת "רמת השומרון", לימים קיבוץ בארות יצחק.

כהוקרה לזכרם רכש הקיבוץ מדליה אחת המזכירה לדורות הבאים את פועלם.

אחד מי יודע?

פנחס קופליק כמו חברו יואב ויטריאול השתייך למסגרת הקבוצה בשנים הראשונות. במשך השנים זיכרם התעמעם במידת מה. חרף כל זאת גילו חברים התעניינות בגורלם, דמותם ואופיים כפי שהתאפיינו בפיסות המידע המעטות שהותירו אחריהם. גם הקשר עם בני משפחותיהם לא נשמר באופן עקבי ורציף ופיסות המידע המעטות לוקטו מפעם לפעם תוך הסתייעות בגורמים רשמיים.

בארות יצחק

קב' הפועל המזרחי להתיישבות שיתופית בע"מ

בס"ד, י"ז בסיון תשנ"ג 6.6.93

לכבוד

משרד הביטחון

אגף השיקום/ המח' להנצחת החייל

מערכת ספר "יזכור"

הנדון: ספר "יזכור"

ראשית אנו רוצים להודות לכם על מפעלכם המבורך בהנצחת הנופלים במערכות ישראל. כמו"כ תודה על משלוח הכרך האחרון, המוצב אצלנו בחדר הזיכרון לחברינו שנפלו במערכות ישראל. בספר שהופיע זה עתה מצויינים הח' יואב ויטריאול ופנחס קופליק הי"ד שנפלו בט' ביעת האניה "ארינפורה" ביום כ"ו בניסן תש"ג. שניהם השתייכו לקב' רמת השומרון שבחורף תש"ג התיישבה במקום הקבע בנגב ומאז נקראת "בארות יצחק".

האפוס של קב' בארות-יצחק בודאי מוכר לכם, וכך לאחר מלחמת השחרור עברנו להתיישב בשפלת לוד. אנו נוהגים להציג מדי יום זיכרון את תמונותיהם של חברינו שנפלו על הגנת הארץ, בפנינת זיכרון בחדר האוכל שלנו. לצערנו הרב אין בידינו תמונותיהם של פנחס קופליק ויואב ויטריאול. נודה לכם אם תוכלו לשלוח לנו את תמונותיהם או תשליל של התמונות כדי שנוכל להגדילן ולהציגן בין כל תמונות הנופלים כאמור.

רצ"ב מאמר שהופיע לאחרונה בעלון קבוצתנו לזכרו של יואב ויטריאול. את הקטע מספר "יזכור" על פנחס קופליק הדפסנו בעלון הקבוצה ערב יום העצמאות האחרון, עת הגיענו הכרך החדש של הספר.

אנו מפנים את תשומת לבכם שיש לתקן פרט אחד בדברים לזכרם: שניהם השתייכו לקיבוץ "רמת השומרון" (ולא רמת השרון).

בכבוד רב,

עדינה רג

בשם מנהיגות הקבוצה

לזכר נעדרים

משרד הביטחון
אגף השיקום
היחידה להנצחת החיילים
טל: 5610790
פקסמליה: 03-5610439
תאריך: ח' בתמוז התשנ"ג
27 ביוני 1993
מספר: כב/252/9

לכבוד
גב' עדנה פורת
בארות יצחק
דאר בארות יצחק 60905

לגב' פורת שלום רב,

לבקשתך, במצורף תמונותיהם של יואב ויטריאול ז"ל ושל פנחס קופליק ז"ל.
גם וכאשר נוציא מהדורה חדשה של ספר יזכור לנופלים ע"י הקמת המדינה נתקן
דומה השומרון.

בכבוד רב
רמה פלינט
ס. ראש היחידה

מהפלאי
ס' ראש היחידה

דרך פ"ת 53, תל-אביב, 67138

בארות יצחק
קבוצת הפועל המזרחית להתיישבות שתופית בע"מ

דאר בארות יצחק 60905
טל: 03/9571886
פקס: 03/9326337

DATE: י"ז בסיון תשנ"ג
6.6.93

לכבוד
משרד הביטחון
אגף השקום/המח' להנצחת החיילים
מערכת ספר "יזכור"

ספר "יזכור"

הנצחת הנופלים

ראשית אנו רוצים
במערכות ישראל.
כמו"כ תודה על משלוח
שנמלו במערכות ישראל

בספר שהופיע
שנספו בטביעת האויר
שניהם השתייכו לקב
ומאז נקראת "בארות

האפוס של
עברנו להתישב בש

אנו כנהגים
הגנת הארץ, כפי
לעצמנו הרב אי

נודה לכב
כדי שנוכל לה

רצ"כ מ
את הקטע מס
האחרון, עת

אנו
השתייכו

מימין: עמיקם ברקאי בנו של הניצול מרדכי ברקוביץ ז"ל. עמיקם הוא גם מנהלה הנוכחי של העמותה. באמצע: חיים אסט, מניצולי האונייה ומקים העמותה להנצחת זכר הנספים. עימם בפגישה, משמאל: יוסף תדמור אחיו של פנחס קופליק הי"ד.

בתמונה מימין לשמאל: חיים אסט (מקים עמותת ההנצחה לפלוגה), עזי ואפרת ואלטשולר (חברי בארות יצחק שביצעו את התחקיר) ועמיקם ברקאי (בנו של ניצול הספינה מרדכי ברקוביץ ז"ל, מנהל כיום את העמותה).

האנדרטה - בריכת הזיכרון בהר הרצל צלם: דורון ניסים

הטקס הרשמי הגדול של חללי האונייה בחסות מרכז ההובלה שנערך 64 שנה לאחר אסון ארינפורה

בארות מים חיים

תש"ח - תשס"ח

60 שנה

נכתב ע"י: נחום ברוכי, תמוז תשס"ח

בארות יצחק - תעודת זהות

בארות יצחק הוא קיבוץ דתי המשתייך לתנועת הקבוץ הדתי, תנועה המונה 19 קיבוצים ומושבים שיתופיים. הקיבוץ שוכן על כביש 40 בין פתח תקווה ונמל התעופה בן גוריון.

אוכלוסיה

בבארות יצחק 105 משפחות, מהן 85 משפחות חבריות ולהן 135 ילדים. 45 בנות ובנים משרתים בש"ל ובצה"ל. וכן כארבעים בנים בוגרי צבא, שטרם החליטו על דרכם בעתיד. עוד חיים אתנו הורי חברים, כמה משפחות תושבים וילדיהן. על אלה יש להוסיף עשרות עולים צעירים, תלמידי האולפן לעברית, כמה חיילים שהוריהם בחו"ל ובנות ש"ל.

ילדים בבארות יצחק

אלה תולדות

הקבוצה נוסדה בשנת תרצ"ה (1935), על ידי חלוצים שעלו מגרמניה ומצ'כיה. שמונה שנים ישבה הקבוצה, שנשאה את השם "רמת השומרון", במחנה זמני בפרדס חנה. בשנת תש"ג (1943) עלתה להתיישבות כישוב יהודי קדמי בשערי עזה. עם עליית הקבוצה להתיישבות בנגב נקרא שמה בארות יצחק, כסמל לחזרתנו אל בארות המים שחפר יצחק אבינו בארץ הנגב וגם להזכיר את הרב יצחק ניסנבאום, ממייסדי תנועת המזרחי שנספה בשואה.

במשך חמש שנים נבנתה בארות יצחק והייתה לאחד מהישובים הגדולים והמשגשגים בנגב ושימשה בסיס יציאה לחמש נקודות יישוב שעלו אחריה.

עם פרוץ מלחמת העצמאות תמה תקופת בארות יצחק המשק והחלה תקופת בארות יצחק המבצר.

זמן קצר אחרי הכרזת האו"ם על הקמת המדינה יהודית בכ"ט בנובמבר נחסמו הכבישים והנגב בא במצור. רבו הפגיעות בתחבורה והחבלות בקו המים. חברי הקבוצה הפכו ללוחמי חזית כשהם עוסקים באימונים צבאיים, שמירה על הנפש והרכוש, בניית ביצורים, הנחת מוקשים וגם בפעילות התקפית מאחרי קווי הצבא המצרי.

ביום ד' באייר תש"ח (15 במאי 1948), בשעה שכן גוריון הכריז על הקמת מדינת ישראל, החל הצבא המצרי להפגז את בארות יצחק ולא חדל במשך כמה שבועות. למחרת פונו הילדים והאמהות מהנקודה המופגזת והועברו אל העורף. הם הגיעו לתל אביב אחרי שבועיים והיו לפליטים למשך חודשים רבים. בבארות יצחק נשארו כעשרים חברות ושישים חברים, בתוכם תגבורת, קבוצת נערות ונערים, תלמידי בית הספר החקלאי מקווה ישראל.

ביום ח' בתמוז תש"ח (1948) התחולל בבארות יצחק קרב עקוב מדם. גדוד מצרי מתוגבר בטנקים ושריוניות, בחיפוי הפגזת תותחים כבדה והפצצת מטוסים, הסתער על בארות יצחק. המצרים הצליחו לפרוץ את גדרות המשק ולהתקדם תוך קרב פנים אל פנים עד לב היישוב, אולם נהדפו על ידי חברי הקבוצה מתוך הנקודה בקרב רימונים והונסו על ידי תותחי צה"ל, שהצטרפו לקרב לעת ערב.

תוצאות הקרב: למצרים כמאה הרוגים, מחציתם בתוך שטח הנקודה, ועוד כמספר הזה פצועים. לנו 17 חללים וכן 15 פצועים ובארות יצחק – עיי חרבות.

הניצחון בקרב ההגנה על בארות יצחק מנע את ביתור הנגב על ידי המצרים וקבע את הגבול בין מדינת ישראל ורצועת עזה במרחק 800 מטר מגדרות הנקודה.

גיבורים עצובים

לאחר הקרב החליטה בארות יצחק השכולה לפתוח דף חדש בחייה במרכז הארץ ובמקומה באה לנגב קבוצה צעירה של עולים חדשים, ואילו הקבוצה הותיקה שוקמה במקומנו הנוכחי.

קבלת אות הקוממיות בשנת תשמ"א

במשך שלושים שנה סירבה מדינת ישראל להכיר בלוחמי בארות יצחק ולהעניק להם את אות הקוממיות שניתן ליישובים שנטלו חלק במערכה.

עשרות שנים ציינו הגיבורים האלמוניים את יום ח' בתמוז כיום אבל, באזכרה לנופלים ובדברי עידוד לשכולים ולנכים.

היום, במלאת לקרב שישים שנה, אנו חוגגים את היום בגאווה מנצחים.

בארות יצחק היום

אנו קיבוץ שיתופי שמתקיימת בו ערבות הדדית מלאה לכל חברינו, לקיומם, לבריאותם ולחינוך ילדיהם. חברתנו רב-דורית ובה חיים יחדיו חברים מדור המייסדים, בניהם ובני בניהם עד דור רביעי, וכן דורות של מצטרפים מבני עקיבא בישראל ובתפוצות, בוגרי האולפן המתקיים אצלנו כבר יובל שנים, ועוד רבים שהצטרפו כי טוב להם כאן.

אנו מקיימים אורח חיים דתי ומכילים בתוכנו את גווינו הרבים של הציבור הדתי-לאומי. שירותי הדת הקיימים בקבוצה כוללים בית כנסת, מקווה וכו'. מתקיימים אצלנו שיעורים סדירים בימי חול ושבת, לרבות לימוד דף יומי. הרב ירון בן-דוד, המשמש אצלנו ברבנות, מעורב בכול פעולות התרבות, החינוך וגם במשק.

מתקיימת פעילות תרבותית מגוונת לכל הגילאים. הקרבה למרכזים העירוניים מאפשרת נגישות למופעי תרבות, לימודים, הרצאות וכיוצא באלו לכול המעוניין.

ברכת השחייה פתוחה בשעות נפרדות לנשים, שעות לגברים ושעות לבילוי משפחתי. כמו כן מתקיימת פעילות באולם ספורט ובמגרש כדורגל ובמרחבי צעידה למעוניינים.

בית הכנסת אהל יצחק בבארות יצחק

על נוה גאותנו

- ♥ על היותנו חברה רב-דורית המאפשרת קיום הוגן לכל אחד ותומכת בכול פרט לבל ייפול.
- ♥ על פרנסתנו מעמל כפיים וחוכמת לב.
- ♥ על עברם המפואר של מייסדי הקבוצה, שבנו את יישובם-ישובנו שלוש פעמים והביאו אותו לשגשוג, ועל כל הממשיכים לחזקו ולקיימו כקיבוץ שיתופי.
- ♥ על תרומתנו לחברה הישראלית בפעילות התנדבותית בסביבה, על התנדבות בנותינו ובנינו ליחידות מובחרות בצה"ל ולשירות לאומי, על יציאתם ללימודים תורניים לפני או אחרי השירות המחויב.
- ♥ על השתייכותנו לתנועת הקבוץ הדתי המהווה גשר בין פלגי העם השונים.
- ♥ ועל הבית הירוק והפורח שבנינו כאן בעמל כפינו ובעזרת ה'.

לציון 60 שנה לקרב
בבארות יצחק בנגב
ח' בתמוז תשס"ח